

Rosa Comas Freixas, rellotgera

<www.larellotgeria.cat>

Text > JOSEP CAMPAJÓ, escriptor

Foto > TONI VILCHES

Escrit a mà, a la paret de fusta de la caixa d'un vell rellotge de peu, es pot llegir: «Este reloge y caga es de José Comas abitan en Astañol a 22 de enero de año 1865». Sense ganes d'amagar l'emoció que li provoca, Rosa Comas Freixes (Salitja, 1961) exhibeix el que és el registre escrit més antic de la nissaga dels Comas. Protegida del pas inexorable del temps, aquesta frase en un català fonètic prefabricat és el registre escrit més antic del que seria l'ofici familiar, el de rellotger. Des del fundador de l'estirp, la memòria de l'ofici ha arribat a la quarta generació de mestres del temps. Abans, com explica la Rosa, i sobretot a la Girona rural, l'ofici de rellotger no era de dedicació exclusiva. Josep Comas, des de Salitja, també feia de barber, de fuster i de músic amb una pianola en els balls de cap de setmana. D'arreglar rellotges, en va aprendre del capellà d'Estanyol (tot un personatge, sembla), que entre missa i missa esmolava les seves habilitats mecàniques. Malgrat tot, Rosa Comas no sempre va tenir segur acabar entre mecanismes de precisió horària. El besavi i l'avi, rellotgers; però el pare, a qui les penúries de la guerra i la cura dels més grans el van dur a fer de pagès, es va allunyar una mica de la tradició familiar. Així i tot, sempre va ser un manetes, i trobava temps per arreglar qualsevol andròmina. La Rosa va heretar la perícia de reparar artefactes, i va voler recuperar el fil de l'ofici que altres branques de la família mantenien viu. Amb matisos prou importants,

perquè l'ofici de rellotgera no és el mateix que vendre rellotges. Molts professionals han decidit concentrar els esforços en la venda. La pressió de les grans marques i la concentració dels serveis de reparació a les fàbriques d'origen, han provocat que els artesans capaços d'esbudellar qualsevol mecanisme, antic o modern, es puguin comptar amb els dits d'una mà. El col·leccionisme, l'emoció de les peces heretades i les peces excepcionals han ajudat a mantenir l'activitat. Continua sent necessari tenir el bon ull, la paciència i l'enginy d'una bona rellotgera per saber quina peça antiga balla o per què les busques ja no giren. Tot i que no està garantida la continuïtat en aquesta llarga història familiar, com explica la Rosa, encara són imprescindibles els tallers de tota la vida. Parlar directament amb la persona que t'arregla el rellotge és la boia que no s'ha de deixar perdre en el mar modern de la manca de personalitat. I això no canvia, tant si és una maquinària del segle divuit com un rellotge misteriós, caprici d'algun inventor excèntric, com si és el veí del carrer a qui se li ha aturat el rellotge de polsera amb el qual controla la mètrica del seu dia.

En el taller del carrer de les Ballesteries de Girona, l'olor de la benzina emprada per netejar el greix que satura rodets antigues conviu amb el tic-tac cadenciós de desenes de rellotges, de totes les èpoques, que esperen ser recollits. Tots marquen l'hora que toca. Sense pressa. Quan toca.